

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Lingewaard
T.a.v.
Postbus 15
6680AA Bommel

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

Onze referentie
173637

Olonummer
5384563

Uw zaaknummer
1952137853

Datum 9 december 2020
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Gegevens beschermd(e) monument(en)

Naam	Fort Pannerden
Adres	Waldijk 1
Postcode/plaats	6686MV Doornenburg
Gemeente/provincie	Lingewaard; Gelderland;
Monumentnummer	532471

Geacht college,

Op 4 november 2020 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen.
In onderstaande motivering licht ik dit nader toe.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

Aan u wordt een omgevingsvergunning gevraagd voor het realiseren van een zomerterras bij Fort Pannerden. Ten behoeve van het gebruik en de exploitatie als bezoekerscentrum met horecafunctie is nabij de entree van het fort een terras met uitgifteplek voorzien. Het terras komt in dit plan ter plekke van de reeds bestaande fietsenstalling en wordt van de weg afgescheiden met een lage meidoornhaag.

Motivering

Over het realiseren van het terras bij het fort wordt al langere tijd gesproken. In het preadvies van het Planoverleg van 12 juli 2016 zijn een aantal uitgangspunten meegegeven die van belang waren voor de planuitwerking:

- Het schootsveld van de kazematten wordt zoveel mogelijk vrijgehouden.
- Het is een heldere ingreep: een nieuwe toevoeging zonder dat deze onnodig veel aandacht opeist.
- Halfverharding als passend materiaal voor het terras.
- De doorlopende weg vormt een belangrijk lijnelement dat duidelijk herkenbaar blijft.

In maart 2018 is het verder uitgewerkte plan tweemaal besproken in het Planoverleg en akkoord bevonden. In dit plan was er sprake van een terras in de vorm van een plaatselijke verbreding van de doorlopende weg, waarbij de lijn herkenbaar bleef. Het terras zou een afbakening krijgen met keerwanden van beton en cortenstaal met daarin opgenomen de belettering en het logo. De materialen zijn in lijn met de 'huisstijl' van de forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Voor het plan is destijds geen vergunning afgegeven vanwege de strijdigheid met de natuurwaarden. Het rijksmonumentale fort is namelijk gelegen in Natura2000-gebied en het Gelders Natuur Netwerk (GNN).

Vanwege dit feit is in januari 2020 een afspraak op locatie geweest met de gemeente Lingewaard, Provincie Gelderland, Staatsbosbeheer en het fort om een nieuwe locatie aan te wijzen voor het terras vanuit het perspectief van de natuurwaarden. Ik betreur het dat geen van de adviseurs met betrekking tot het rijksmonument hierbij is betrokken. Het was goed geweest om dit niet eenzijdig en sectoraal aan te vliegen, maar juist door zowel de natuurwaarden als erfgoedwaarden op tafel te krijgen een goede en integrale afweging te maken.

De nieuwe locatie voor het terras is gekozen met als doel om de natuurwaarden van het Stroomdalgraslandschap rondom het fort zoveel mogelijk te behouden en waar mogelijk te versterken. De locatie ligt nu net buiten de contouren van het rijksmonument. In het huidige plan komt het terras los te liggen van de doorgaande weg naar de radaropstelling. De herkenbaarheid van deze lijn vormde een van de uitgangspunten in de eerdere advisering. De locatie van de huidige fietsenstalling kent reeds een halfverharding en ligt op afstand van het fort en de S-kazemat en houdt rekening met het zoveel mogelijk vrijhouden van het schootsveld. Aangegeven is dat er zal worden toegezien op een sobere invulling van het terras met zitjes en in het landschap passende zonwering. Gelet op de geringe impact door de afstand tot het fort, de vrije ligging van de weg, de terughoudende uitvoering en bescheiden afgeschermd door een lage meidoornhaag, kan ik instemmen met het voorliggende plan. Het voorliggende plan en inpassing heeft niet meer of minder impact op de monumentale waarden van het fort ten opzichte van het eerdere plan.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl.

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

adviseur architectuurhistorie